

Saksbehandler: Eva Biringer
Kommunedirektør: Vibeke Vikse Johnsen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Helsekonsekvensutredning Husøy

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Karmøy kommunestyre tar vedlagte helsekonsekvensutredning til orientering.
2. Industriområdet på Husøy har en viktig rolle i lokal og regional verdiskapning og skal videreutvikles. Helsekonsekvensutredninger viser at det må tas hensyn til påvirkningsfaktorer i den videre utviklingen av området.
3. Karmøy kommunestyre ber kommunedirektøren om å ta inn spørsmålet om en hensynssone på Husøy i arbeidet med kommuneplanens arealdel.
4. Karmøy kommunestyre ber om at en egen områdereguleringsplan for Husøy prioriteres i neste rullering av kommunens planstrategi.
5. Karmøy kommune vil som medeier i Karmsund Havn IKS ha en forventning om at selskapet jobber aktivt med å tilpasse sin virksomhet for å redusere negative ringvirkninger av støy og andre miljøfaktorer, samt bidra til en konstruktiv dialog med berørte innbyggergrupper.
6. Kommunedirektøren ber bedriftene som omtales i helsekonsekvensundersøkelsen sette i gang nødvendige tiltak i løpet av første kvartal i 2023 for å styrke innbyggerdialogen.

Saksutredning

SAKSUTREDNING Helsekonsekvensutredning Husøy Rapport

Bakgrunn for saken

Kommunen bestilte den 07.02.22 (sak nr. 008/22) helsekonsekvensutredning for industriområdet Husøy fra Norconsult for å få oversikt over det totale bildet av miljøfaktorer som beboere nær industriområdet på Husøy kan påvirkes av. Kommunen ønsket kunnskap om, og eventuelt i hvilken

grad, disse miljøfaktorene påvirker innbyggernes opplevelse av trivsel og helse. Siden 90-tallet har det vært kommunikasjon mellom innbyggere, velforeninger og utvalgte bedrifter etablert på Husøy. Det er særlig lukt, støy og støv som har vært framhevet i gjentatte klager fra innbyggerne. Det er registrert klager på lukt fra 312 eiendommer/380 adressepunkter siste 4 til 5 år. De fleste klagen stammer fra områder innenfor 500 m fra Husøys ytre grense. Det er også rapportert 76 støyklager over siste tre år knyttet til Karmsund havn.

Det å bo i nærheten av områder med industri, trafikk og lignende vil øke risikoen for å oppleve støy, lukt og andre typer forurensning. I et samfunnsperspektiv må ulike hensyn veies opp mot hverandre, og myndighetene har derfor satt grenseverdier for samfunnets tålegrenser for ulike påvirkningsfaktorer. Husøy er regulert til næringsområde og havn og har flere ulike virksomheter. Noen av virksomhetene medfører lukt, utslipp til sjø, støv og støy til nærliggende boligområder på Avaldsnes, Karmsund, Snik og Vormedal. De fire bedriftene Karmsund Protein, Biomar AS, Seagarden og Pelagia Karmsund Fiskemel AS skal være hovedkildene til lukt/luft-forurensning og utslipp til sjø. Bedriftene har tillatelser fra Statsforvalteren for sine utslipp. Utslippstillatelsene til alle virksomheter med utslipp i Karmøy kommune finnes på norskeutslipp.no. Tidligere målinger av støy og lukt viser at alle virksomheter ligger innenfor kravene som Statsforvalteren har satt i utslippstillatelsen eller satt som forutsetning (bestemmelse) i reguleringsplan.

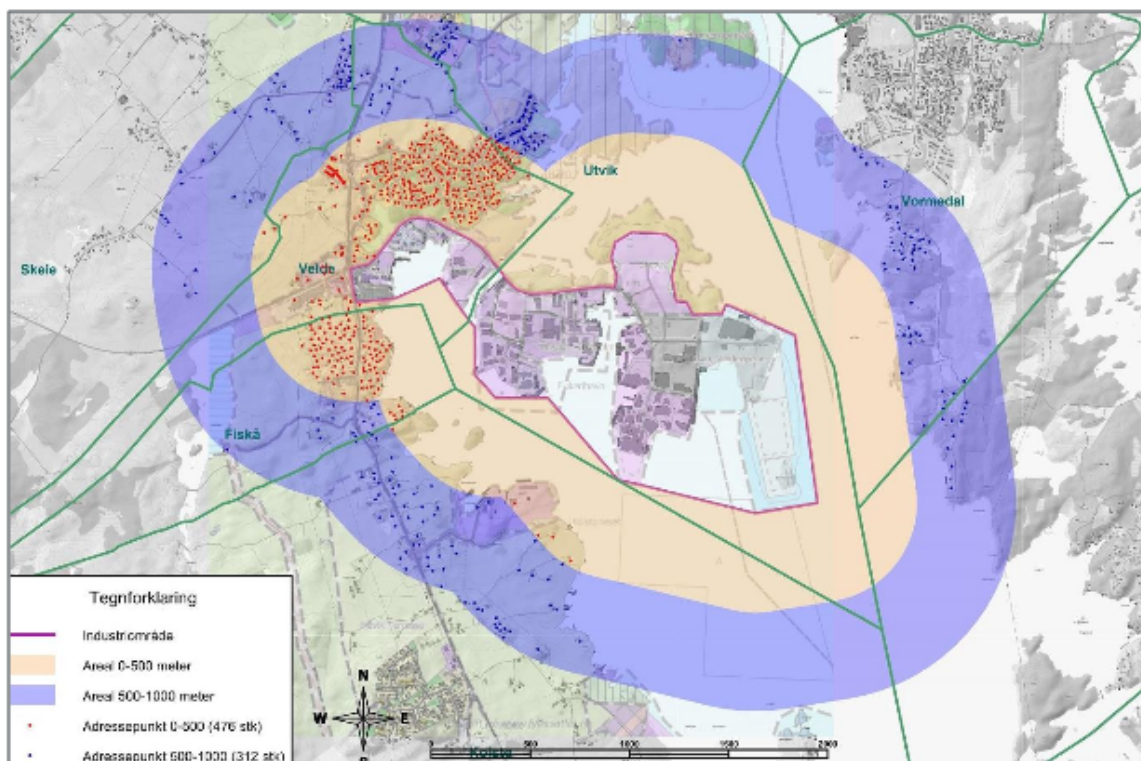
Etter folkehelseloven skal Karmøy kommune legge til rette for god folkehelse og kommunen skal ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen. Helsekonsekvenser skal utredes når det er grunn til å tro at saken eller tiltaket vil ha vesentlige konsekvenser for befolkningens helse eller helsens fordeling i befolkningen. Forøvrig vises det til kommunens ansvar etter plan- og bygningsloven med tilhørende forskrift om konsekvensutredning.

Norconsults rapport omfatter et luktnotat med spredningsmodelleringer og luktspredningskart for luktutslipp fra Karmsund protein, Pelagia, BioMar og Seagarden for juni 2022, et overordnet støynotat med beregning av total støybelastning og støysonekart, samt en telefonisk spørreundersøkelse blant innbyggere nær Husøy, nærmere bestemt i kretsene Utvik, Skeie, Velde, Fiskå, Kolstø (vestsiden av Karmsundet) og Vormedal og Røyksund (østsiden av Karmsundet) og et referanseområde (Vorå, Nordbø, Bø, Norheimsvågen, Moksheim og Bjøllehaugen). Spørreundersøkelsen ble utført i mai 2022 i følgende soner (Fig. 4):

Sone 1: Boliger innenfor 500 m avstand fra Husøys ytre grense, Veldetun,: 150 respondenter.

Sone 2: boliger 500-1000 m fra Husøys ytre grense: 93 respondenter.

Referanseområde:: 157 respondenter.

Figur 4: Utvalg av eiendommer/adressepunkt for telefonundersøkelsen med avstandsbuffer 500 (sone 1) og 1000 meter (sone 2) fra industriområdene, Norconsult AS.

FUNN I NORCONSULT-RAPPORTEN

Trivsel

Over 90 prosent av de spurte i områdene Veldetun (Sone 1), Utvik, Skeie, Fiskå, Kolstø, Vormedal, Røyksund (Sone 2), trivdes godt /svært godt.

Nærhet til industriområdet Husøy

Henholdsvis 42 prosent, 33 prosent og 11 prosent i Sone 1, Sone 2 og referanseområdet opplevde nærhet til industriområdet på Husøy som utfordrende. Hyppigste årsaker til plage var lukt og støy.

Lukt

Spørreundersøkelsen: Lukt fra fiskerirelatert virksomhet på Husøy var den miljøfaktoren som flest i sone 1 og sone 2 nevnte som mest plagsom når det gjaldt selvopplevd trivsel og helse. I sone 1 sa 35 prosent av de 150 spurte at deres trivsel ble påvirket i svært stor eller ganske stor grad av lukt. Sytten prosent sa også at lukten påvirket helsen i svært stor grad eller i ganske stor grad. I sone 2 var disse tallene 31 prosent for trivsel og 9 prosent for helse. Flest svarte at det var ved spesielle vindretninger at det var mest luktplager. Selvopplevde helseeffekter som ble nevnt i forbindelse med lukt var at lukt påvirket humøret, var irriterende, medførte mindre overskudd, kvalme, søvnproblemer, vondt i hodet

og at man hadde lyst å flytte. Lukt ble i mindre grad rapportert som ganske/svært plagsom i referanseområdet (<10 %).

Luktberegningen: Figur 2 s. 8 i Luktnotat viser luftspredningskart for juni måned basert på spredningsmodelleringer for lukt. Ingen av estimatene var over anbefalt tiltaksgrense på 1 ouE/m³ (Tabell 2 i Luktnotat). Resultatene viste at i noen perioder kan områder, spesielt ved Våge, få luktkonsentrasjoner opp mot 1 ouE/m³. Norconsults konkluderer med at «*Dette kan indikere at området begynner å nå eller har nådd et nivå der ytterligere luktpåkjennning kan føre til at luktmissjonen hos naboene overstiger den anbefalte grenseverdien på 1 ouE/m³. Dersom det skal etableres ny virksomhet med luktutslipp, bør nye spredningsberegninger gjøres i forkant og være med på å legge føringer for å minimere påkjenningen hos naboene.*» (s. 9, Luktnotat). Luktberegningen gjelder samlet maksimal luktblastning fra alle bedriftene under ett.

Støy

Spørreundersøkelsen:

I sone 1 var det 32 prosent som opplevde plagsom støy ganske eller svært ofte. Tilsvarende tall i sone 2 var 39 prosent. I sone 1 var det først og fremst havneaktiviteten som ble oppgitt som årsak til støyrelaterte plager, deretter industri- og bilstøy. I sone 2 var det enda flere som nevnte havneaktivitet med direkte lydeksposering over Karmsundet til Snik, men også mot Kolstø, som årsak til støyplager. Nitten og 24 prosent av innbyggerne i hhv Sone 1 og 2 svarte at støy påvirket deres trivsel i svært/ganske stor grad. Ni prosent av de innbyggerne anga at støyen påvirket deres helse i svært eller ganske stor grad. Oppgitte plager var redusert søvn og søvnkvalitet, utmattelse, stress, irritasjon og uro for om det går an å bo i området i framtida. Tallene var lavere i referanseområdet.

Støyberegningene: Klima- og miljødepartementets "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging", T-1442:2021, legges til grunn ved arealplanlegging og behandling av enkeltsaker etter plan- og bygningsloven i kommunene og berørte statlige etater. Den gjelder både ved planlegging av ny støyende virksomhet, endring av eksisterende virksomhet, og ny bebyggelse med støyfølsomt bruksformål ved eksisterende eller planlagt støykilde. Lyden er det ekvivalente støynivået for dag-kveld-natt (day-evening-night) med 10 dB og 5 dB ekstra tillegg på henholdsvis natt og kveld. Beregningsforutsetningene som ligger inne i metoden skal sikre at man ikke beregner for lave støynivåer i forhold til dem man får i den faktiske situasjonen. Norconsults overordnede støyvurdering (vedlegg nr. 8.2) viser beregnet støysonekart for Sone 1, 2 og referanseområde med «rød», «gul» og «hvit» farge etter hvor høyt lydnivået er. Ved anbefalt ekvivalentnivå på grense for «gul» lydsone (55 decibel) vil rundt 15 til 20 prosent av befolkningen være sterkt plaget av lyden. Norconsult anbefaler at det utføres videre beregninger for ulike døgnerperioder, og særlig nattperioden (Støynotat s. 13). Dette kan bli relevant i framtidig planarbeid.

Utslipp til sjø

Ti prosent og 21 prosent av respondentene i Sone 1 og 2 svarte at de svært eller ganske ofte opplevde forurensning i sjø (tilsvarende tall for referanseområdet var 7 %). Sytten prosent og 23 prosent av innbyggerne i sonene 1 og 2 svarte at forurensning i sjø påvirket deres trivsel i ganske eller svært stor grad. Nesten ingen svarte at forurensning i sjø påvirket deres helse.

Støv

Femten prosent og 21 prosent svarte at de svært eller ganske ofte opplevde støvplager fra industri, havneaktivitet og biler og trafikk. Seksten prosent og 19 prosent svarte at de svært eller ganske ofte opplevde at støv påvirket deres trivsel i ganske eller svært stor grad. Sju prosent anga at støv påvirket deres helse i ganske eller svært stor grad.

Noen respondenter i telefonundersøkelsen nevnte stedvis griseri i strandsone, «belegg» på sjøen og at man ikke lenger kan bade eller spise fisk.

Lys

Kun 4 prosent og 13 prosent av respondentene opplevde plagsomt lys ganske eller svært ofte. Lys ble av få (≤8 prosent) oppfattet som kilde til dårlig trivsel eller uhelse.

Tallene i referanseområdet var lavere for støv, lukt, utslipp til sjø og lysforurensning enn i sone 1 og 2.

Ansvarsforhold

Karmøy kommune har i saken ansvar etter forurensningsloven, folkehelseloven, smittevernloven og plan- og bygningsloven. Kommunen har etter forurensningsloven virkemidler for å behandle saker som omhandler forsøpling, avløp og akutt forurensning. Folkehelseloven gir kommunen plikt til å følge opp miljøfaktorer som kan medføre en helseulempe. Kommunen har mulighet til å kreve stans av virksomheter med helseskadelig drift, og å pålegge helsekonsekvensutredning.

Haugaland brann og redning IKS Brann og redning skal følge opp brannvernloven.

Statsforvalteren i Rogaland har myndighet etter forurensningsloven, særlig etter § 11 som omhandler tillatelser til forurensende tiltak. Bedriftene skal rapportere inn til Statsforvalteren 1. mars hvert år, og de fører tilsyn ca. hvert 3 år. Ved brudd på tillatelsen har Statsforvalteren mulighet til å gi tvangsmulkt.

Sjøfartsdirektoratet forvalter skipssikkerhetsloven. Generelt aksepteres ikke utslipp til sjø.

Forurensningsansvaret er delt med Kystverket, som har den akutte beredskapen. Sjøfartsdirektoratet vurderer utslipp av fisk og fiskerester fra fiskebåt til å være lovlig, såfremt fangsten ikke er fra annet fartøy eller ved retur fra landbasert anlegg. Forbudet med utslipp til sjø er gitt i §§ 31 og 33 i skipssikkerhetsloven, forskrift om miljømessig sikkerhet for skip og flyttbare innretninger, og MARPOL Vedlegg I – VI.

Politiet behandler saker etter straffeloven. Straffeloven stiller høye krav til bevisføring, noe som gjør at det tar tid å avklare hendelsesforløpet og skyld.

Kommunikasjon

Karmøy kommune er kjent med at det siden 90-tallet har vært kommunikasjon mellom innbyggere, velforeninger og utvalgte bedrifter etablert på Husøy. Det er særlig lukt, støv og støv som har vært tema i dialogen. Karmøy kommune har de senere årene hatt gjentakende møter med både bedrifter på Husøy og/eller representanter fra velforeninger og innbyggere. Kommunikasjonen mellom partene har tidvis vært anstrengt med bakgrunn i utfordringer knyttet til lukt, utslipp, støv og støv. Karmøy kommune vil arbeide for å styrke innbyggerdialogen mellom kommunen, bedriftene og velforeningene/innbyggerne. Det har med bakgrunn i dette vært gjennomført møte med bedriftene (senest august 2020) hvor det ble bedt om at det ble tatt initiativ fra bedriftenes side for å styrke kommunikasjonen med innbyggerne. Dette gjelder særlig å svare på henvendelser og varsle innbyggerne om økt risiko for lukt, støv eller støv. Det er ikke kartlagt om bedriftene har arbeidet systematisk for å styrke innbyggerdialogen som følge av møtet.

Karmøy kommune har følgende informasjon på karmoy.kommune.no:

«I perioder kan det oppleves sterk og vond lukt i områdene rundt Husøy. Lukten kommer fra fiskerirelaterte virksomheter på Husøy. Lukten som slippes ut er noen ganger innenfor den lovlige grensen gitt av utslippstillatelsen fra Fylkesmannen, mens andre ganger kan lukten være over den tillate grense.

Det er ikke alltid at virksomheten er klar over at det lukter før de får beskjed fra naboer. Det er derfor viktig at de som opplever lukt registrerer dette på Husoy.lukter.no, slik at virksomhetene kan identifisere luktkilden og gjøre tiltak for redusere lukten».

Karmøy kommune har innsyn i portalen Husoy.lukter.no, men er ikke en part for å behandle klagen. Det har i portalens historie vært registrert 1673 klager fordelt slik:

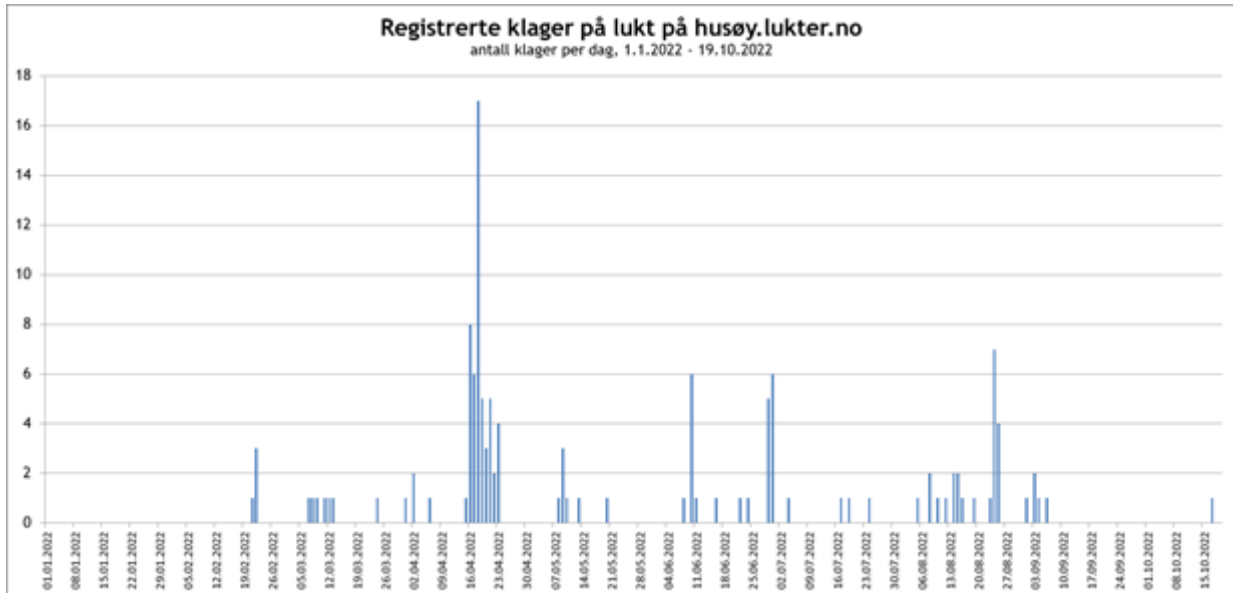
2018: 40 klager

2019: 707 klager

2020: 541 klager

2021: 250 klager

2022: 135 (per 17.10.22)

Kilde: Data fra portalen husøy.lukter.no. Figuren viser antall registrerte klager i portalen per dag gjennom 2022.

Kommunedirektørens vurdering:

Havne- og næringsvirksomheten på Husøy har vært et viktig satsingsområde for Karmøy kommune. Aktiviteten på området spiller en viktig rolle for lokal og regional verdiskapning. Samtidig skaper nærheten til boligområder interessekonflikter, som det har vært et behov for å kartlegge nærmere. Et viktig mål med kartleggingen som nå er gjort har vært å avdekke omfanget av aktuelle miljøfaktorer og gi grunnlag for kommunens videre håndtering av Husøy-området, herunder behovet for tiltak fremover, for eksempel inn i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Deltakerne i den telefoniske spørreundersøkelsen framstår i rapporten som representative for beboerne i de undersøkte boligområdene.

Norconsult studerte innbyggernes selvrapporterte opplevelser av hvor mye miljøfaktorene påvirket trivsel og helse. Selvopplevd trivsel og helse kartlegges fordi disse forholdene er relevante og viktige. Videre er det praktisk mulig å innhente denne informasjonen. Felles for miljøfaktorene lukt, støy, støv, forurensning til sjø er at det som for noen oppleves lite plagsomt, kan oppleves som årsak til redusert trivsel og helse for andre.

Norconsults samlede beregninger av støy- og luktnivåer fra industriområdet på Husøy viser at myndighetenes anbefalte grenseverdier overholdes. Ved framtidig utbygging av industriområdet Husøy bør støy og luktforhold tas hensyn til. En del av innbyggerne rapporterer plager. Støymålingene er på «gult» og luktestimater kan ikke utelukke at det i perioder er lukt opp mot anbefalte grenseverdier. Samlet sett peker derfor rapporten på at man i framtida bør gjøre grundige vurderinger og vurdere tiltak for å unngå støy og lukt. Rapporten gir ikke grunnlag for å pålegge bedrifter tiltak

eller å redusere industriområdet. Rapporten peker på at framtidig utbygging av industriområdet på Husøy krever grundigere konsekvensutredninger og vurderinger som inkluderer all virksomhet i området, slik at kommunen får en samlet og detaljert oversikt. Kostnader ved eventuelt videre undersøkelser kan i følge Folkehelselovens § 11 legges på de involverte bedriftene.

I saken som ble vedtatt av kommunestyret i februar 2022 ble det vist til at det kunne bli aktuelt med videre dybdeanalyser av lukt og støy, noe som også tas opp i Norconsults rapport. Når det gjelder videre luktanalyser har kommunedirektøren vært i dialog med Norconsult om dette. Tilbakemeldingen fra Norconsult er at de i arbeidet med rapporten allerede har utført det som er beskrevet i dybdeanalysen for lukt, og at de derfor ikke kan bidra med flere detaljer. Kartlegging av støy kan være aktuelt i den videre utviklingen av områdene øst på Husøy. Det anbefales i denne omgang ikke ytterligere kartlegginger. I den videre utviklingen av Husøy-området vil det imidlertid kunne bli aktuelt å gjøre/pålegge ytterligere kartlegginger for å sikre at det tas hensyn til miljøfaktorene ved fremtidig utvikling av området.

Kommuneplan og områdeplan

Industriområdet, samlet kalt Husøy, har 13 reguleringsplaner av varierende alder. Bare de nyeste lengst øst har bestemmelser som setter grenseverdier for tillatt forurensning. Disse er ikke knyttet til lukt, men stort sett til støy, og gjelder kun for den enkelte detaljreguleringen de er del av.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponering av arealene. I kommuneplanens arealdel kan det legges inn en hensynssone sikrings-, støy- og faresone med angivelse av fareårsak eller miljørisiko med tilhørende bestemmelser som forbyr eller setter vilkår for tiltak og/eller virksomhet innenfor sonen. Det eksakte innholdet i en slik bestemmelse må fastsettes når arbeidet med kommuneplanens arealdel begynner.

Kommuneplanens arealdel er det overordnede planverktøyet. For å få et mer detaljert styringsverktøy, som for eksempel kan si noe hvilke arealer som er mer egnet for bedrifter som ytterligere belaster miljøkvalitetene enn andre, trengs mer detaljerte planer. I den sammenheng er det mer hensiktsmessig med en områdereguleringsplan.

Områdereguleringsplaner definerer og beskriver ambisjoner og målsetninger kommunen har for et spesifikt område i kommunen. De samme bestemmelsene kan settes i en områdereguleringsplan som for en detaljreguleringsplan, men man har også anledning til å la noen områder ligge uten samme detaljeringsgrad og stille krav om senere detaljreguleringer.

Med hjemmel i plan – og bygningslovens § 12-7 punkt 3. kan kommunen bestemme «grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvalitet i planområdet, samt tiltak og krav til virksomhet i eller av hensyn til forhold utenfor planområdet for å forebygge eller begrense forurensning.»

Utarbeiding av en områdereguleringsplan for Husøy kan tas inn i og vedtas i neste kommunale planstrategi.

Innbyggerdialog

Det er vesentlig at bedriftene arbeider for en styrket innbyggerdialog. Å drive proaktiv kommunikasjon betyr at innbyggerne får informasjon om ekstraordinær risiko for lukt, støv eller støy

før det faktisk skjer. Dette gjør at innbyggerne får mulighet til å beskytte seg mot den uønska belastningen som lukt, støv eller støy kan være og som fremkommer i helsekonsekvensundersøkelsen

Karmøy kommune vil med brev til bedriftene, og i dialog, be om at det iverksettes tiltak for å styrke innbyggerdialogen i området rundt Husøy. Det forventes at tiltak er operative i løpet av våren 2023, og senest før ventet høysesong for produksjon som kan føre til belastninger for innbyggere i forhold til lukt.

Karmsund Havn

Karmsund Havn IKS er en sentral utviklingsaktør på Husøy. Gjennom kommunens eierdialog med selskapet vil Karmøy kommune ha en forventning om at selskapet jobber aktivt med å tilpasse sin virksomhet for å redusere negative ringvirkninger av støy og andre miljøfaktorer, samt å bidra til en konstruktiv dialog med berørte innbyggergrupper.

Forslag til vedtak

1. Karmøy kommunestyre tar vedlagte helsekonsekvensutredning til orientering.
2. Industriområdet på Husøy har en viktig rolle i lokal og regional verdiskapning og skal videreutvikles. Helsekonsekvensutredninger viser at det må tas hensyn til påvirkningsfaktorer i den videre utviklingen av området.
3. Karmøy kommunestyre ber kommunedirektøren om å ta inn spørsmålet om en hensynssone på Husøy i arbeidet med kommuneplanens arealdel.
4. Karmøy kommunestyre ber om at en egen områdereguleringsplan for Husøy prioriteres i neste rullering av kommunens planstrategi.
5. Karmøy kommune vil som medeier i Karmsund Havn IKS ha en forventning om at selskapet jobber aktivt med å tilpasse sin virksomhet for å redusere negative ringvirkninger av støy og andre miljøfaktorer, samt bidra til en konstruktiv dialog med berørte innbyggergrupper.
6. Kommunedirektøren ber bedriftene som omtales i helsekonsekvensundersøkelsen sette i gang nødvendige tiltak i løpet av første kvartal i 2023 for å styrke innbyggerdialogen.